

İNSAN, HUZURU İBADETLE ELDE EDER!

YAZAR: ALİ AYKAÇ

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur.”

Ra’d, 13/28.

İletişim: **0541 934 3778** Daha fazlası için: **www.aliaykac.com**

Bu içerik, yazarının izni olmadan kısmen veya tamamen kopyalanamaz ve dağıtılamaz. İlgili yasağa aykırı hareket eden kişiler hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’na göre telif hakları kapsamında yasal işlem başlatılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, kalplere huzuru, gönüllere sükûneti, kulluğa anlam katan ibadeti lütfeden **Allah’a** ﷺ mahsustur. **Salât ve selâm**, ibadetin hayatı nasıl dirilttiğini en güzel şekilde öğreten, namazı gözünün nuru kılan, Rabbine en yakın olmayı secdede bulan **Peygamber Efendimiz’e** ﷺ âline ve ashabına olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsanoğlu, yaratılış itibariyle **huzur, sükûnet ve dinginlik arayan bir varlıktır**. Zamanımız dünyasında ne kadar imkâna sahip olursa olsun, kalbinde bir boşluk, gönlünde bir daralma varsa **gerçek mutluluğu** bulamaz. Modern hayatın koşturması, sürekli değişen gündemler, ruhu daraltan sosyal baskılar ve zihni yoran meşgaleler içinde insan, daha çok **kalbî bir limana**, daha çok **ruhanî bir nefese** ihtiyaç duyar hale gelmiştir. İşte bu noktada **ibadet, sadece bir yükümlülük değil; insan ruhuna nefes, kalbine huzur veren ilahî bir nimettir**.

Kur’ân-ı Kerîm, huzurun kaynağını açık bir şekilde ortaya koyar:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur.”¹

¹ Ra‘d, 13/28.

Bu ayet, **insanın ruhsal yapısını** en veciz şekilde ifade etmektedir. Burada geçen **تَطْمَئِنُّ** kelimesi, yalnızca geçici bir rahatlama değil; **kalbin derinliklerinde kökleşen, sarsılmaz bir huzuru** ifade eder. Yani ayet bize şunu söylemektedir: **Gerçek huzur, dış dünyada değil; insanın Rabbine yönelişinde, O’nu anışında ve O’nunla kurduğu manevî bağdadır. Namaz, kulun Rabbine yöneliştir; zikir, kalbin uyanışıdır; Kur’ân tilaveti ruhu besleyen gıdadır.**

Bugün insan, dış dünyada aradığı huzuru bulamamasının sebebini çoğu zaman **maddi eksikliklerde** arasa da esas ihtiyaç **kalbin Allah’a bağlanmasıdır**. Fakat **modern hayat, insanın bu hakikati görmesini zorlaştıran sayısız meşgale ve dikkat dağıtıcıyla doludur**. Günümüz Müslümanları, **hızın kutsandığı, tüketim çılgınlığını hayatının merkezine yerleştirdiği, başarılarının ölçütlerinin tamamen dünyalık ölçülerle belirlendiği bir vasat hayat yaşamaktadır**. İnsan, huzuru kariyerde, maddi kazançta, sosyal çevrede, ekranların sunduğu yapay mutluluklarda arıyoruz.

Bugünün Müslüman profiline baktığımızda, ibadetin çok defa **hayatın merkezinde değil, hayatın müsait zamanlarında** yapılan bir **faaliyet hâline dönüştürüldüğünü** görüyoruz. Bugünün Müslümanın savrulması **namaz için vakit ayıramayan** ama sosyal medya için saatler ayıran; **tesbihat için dakikasına kıyamayan** ama gündelik telaşlarda saatlerini tüketen; **Kur’ân okumaya ağır bir görev** gibi bakan ama dijital içerikleri büyük bir iştahla takip eden bir savrulmadır.

İşte asıl mesele tam da burada ortaya çıkıyor: **İbadet, Müslümanın gözünde değersizleşmiş değildir; aksine Müslüman, değer algısı bozulduğu için ibadetin kıymetini fark edemez hâle gelmiştir.** Bugün herhangi birimize sorulsa herkes “**Elbette ibadetler değerlidir**” der. Fakat mesele, **ibadetin değerli olduğuna inanmakla bitmiyor; onu değerli yaşayıp yaşamadığımızla devam ediyor.** Değerlerimiz yer değiştirdiği için, kalbimizin öncelik sıralaması dünya lehine kaydığı için; Allah’a yakınlaştıran ameller, farkında olmadan hayatın arka sıralarına itilmiş durumda.

Bunun en açık örneğini günlük telaşlarımızda görüyoruz. Yolculukta bir mola verildiğinde bile, “**Hadi şu namazı iki dakikada kılayım da aradan çıksın**” diyoruz. Sanki namaz, hayat yükümüzün arasına sıkışmış bir görev; sanki huzura açılan kapı değil de bir ayağımızdaki bir pranga, sırtımızda bir angarya... Hâlbuki namaz, iki dakikada “**aradan çıkarılacak**” bir emir değildir. **İbadet aceleye gelince insan huzursuz olur; çünkü acelecilik ibadetin ruhunu örter, huşunun lezzetini yok eder.**

Bugün Müslümanın sorunu ibadetin küçülmesi değil; **dünyanın büyüyerek ibadetin önüne geçmesidir.** Dünya değer kazandıkça, ibadet görünmez hâle geliyor; **ibadet görünmez hâle geldikçe de huzur kayboluyor.** Oysa kalbi yeniden Allah’a döndürmek, hayatın merkezine ibadeti yerleştirmek demektir. Zira **değer verdiğimiz şey, bizi şekillendirir; ibadete değer verenin hayatı da bu değerle nurlanır.**

Birçok Müslüman, **namazın ruhu besleyen yönünü fark edemediği için onu sadece bir sorumluluk yani Allah'ın kuluna yüklediği mükellefiyet gibi görüyor; dua etmeyi sadece zor zamanlarda hatırlıyor, zikir ve tefekkür ise sanki daha dindar insanların yapacağı özel şeylermiş gibi algılanıyor.** Oysa Kur'ân'ın ortaya koyduğu hakikat çok açıktır:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.”²

Müslümanın ruhunu ayakta tutan direkler ibadetlerdir. Zira insan, sadece beden ve maddeden ibaret değildir; onun **asıl taşıyıcı unsuru ruhtur. Ruh** ise ancak **ibadetle güç bulur, ibadetle istikamet kazanır.** Bu gerçeği en veciz biçimde ifade eden hadis-i şerif, Peygamber Efendimiz'in ﷺ müminin hayatındaki namazın yerini anlatırken buyurduğu şu sözlerdir: ***“Namaz dinin direğidir. Kim onu terk ederse dini yıkmış olur.”³***

Namaz, günü toparlayan; oruç, nefsi terbiye eden; zekât, mala bereket ve topluma merhamet taşıyan; zikir ise kalbi diri tutan birer ilaçtır. **İbadetin değerini kaybeden Müslüman,**

² Ra'd, 13/28.

³ Beyhakî, Şuabu'l-Îmân, 3/45. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ هَدَمَ الدِّينَ

aslında bu ilaçları kullanmayı ihmal ettiği için hastalığın arttığını fark edemez hâle gelmiştir.

İbadet, yalnızca belli zamanlarda yapılan birkaç dini ritüelin adı değildir. İslâm'ın ortaya koyduğu ibadet anlayışı, **kulun hayatının tamamen Allah'a yönelmesini** esas alır. Bu yöneliş, namazdan infaka, ahlaktan sosyal ilişkilere, çalışmaktan adalete kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsar. Dolayısıyla ibadet; kalbin yönelişini, aklın düşünüşünü, bedenini eylemini ve insanın tüm davranışlarını içine alan bir kavramdır. Nitekim âlimlerimiz ibadeti, **“Allah'ın razı olduğu söz, fiil ve ahlâkın tamamı”** şeklinde tarif etmişlerdir. Böyle bakıldığında, **müminin hayatında Allah'ın rızasını gözettiği her adım, her söz ve her emek bir ibadet değeri taşır.**

Meselâ bir Müslümanın sabah evinden çıkarken ailesine güler yüz göstermesi, çocuğunun başını okşayıp ona güzel bir söz söylemesi bile **ibadet ruhunu yansıtan bir davranıştır.** Çünkü bu tutum, Peygamber Efendimiz'in ﷺ tavsiye ettiği merhameti, nezaketi ve aile içi muhabbete verilen değeri taşır. Yine bir esnafın müşterisini aldatmaması, teraziyi dürüstçe tutması, **“Allah görür”** bilinciyle hareket etmesi; günlük bir iş değil, **Allah'ın rızasını gözettiği için bir ibadettir.** Bir öğrenci, dersine gayretle çalışırken niyetine **“Rabbimin razı olacağı bir kul olmak için öğreniyorum”** düşüncesini yerleştirdiğinde, o çalışma bile ibadet değerine kavuşur. Çünkü **ibadeti kıymetli kılan, sıradan görünen işleri bile Allah'a bağlayan bu niyettir.**

Rabbimiz Kur’ân-ı Kerîm’de kullarını bu merkeze çağırırken şöyle buyurur:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ

“Ey insanlar! Rabbinize ibadet edin...”⁴

Bu çağrı, sadece belli ibadetleri yerine getirme daveti değil; hayatı bütün yönleriyle Allah’ın rızasına göre şekillendirme davetidir.

İbadetin gayesi doğru anlaşıldığında, ibadet artık sadece yerine getirilmesi gereken bir vazife olmaktan çıkar; insanın bütün benliğine yayılmış bir yaşam tarzına dönüşür. Mümin, çalışırken de ibadet eder; ailesine iyilik ederken de toplum için faydalı bir iş yaptığında da. Çünkü bilir ki, yaptığı her güzel işte Allah’ın rızasını gözettiği sürece, hayatı ibadet değerine bürünür.

İbadetler, yalnızca tekrar edilen hareketlerden veya ezberlenmiş sözlerden ibaret değildir. İbadetin ruhu, ihlas ve niyetle şekillenir; şekil ise bu ruhu taşıyan kabuktur. Müslüman, Rabbine yönelirken hem zahiri anlamda hem batını anlamda bütünlüğünü gözetir. Çünkü ibadet, kalp ile beden birliktedir. Kur’ân-ı Kerîm, ibadeti sadece şekle indirgeyen toplumlara işaret ederek mümini sakındırır. Allah Teâlâ ﷻ buyurur ki:

⁴ Bakara, 2/21.

وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ

“Gafillerden olma.”⁵

Bu ayet, **ibadetin ruhunu kaybetme tehlikesine işaret eden güçlü bir uyarıdır. Gaflet, ibadetin dışını yapıp içini boş bırakmaktır.** Dil zikrederken kalbin susması; beden rükûda iken zihnin başka yerlerde dolaşmasıdır. Bu yüzden, **ibadetin huzur vermesi için önce kalbin uyanık olması gerekir.** Bunun yolu ise **ihlastan** geçmektedir. Peygamber Efendimiz ﷺ bu hakikati şöyle ifade buyurmuştur: **“Ameller ancak niyetlere göredir.”⁶**

Bu hadis-i şerif, ibadetlerde şekilden önce **niyetin belirleyici** olduğunu gösterir. Aynı namazı iki kişi kılar; biri huzur bulur, diğeri hiçbir değişiklik hissetmez. Aynı zekâtı iki kişi verir; biri kalbinde ferahlık duyar, diğeri sadece üzerinden bir yükü atmış olur. Farkı belirleyen, işte bu **niyettir.** Niyet ise içinde **huşuyu** barındırır. **Huşu, ibadet ile bedenin buluşmasıdır.** Kur’ân, iman edenlerin en temel özelliğini bu kavramla tanımlar:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

**“Müminler gerçekten felaha ermiştir;
onlar namazlarında huşu içindedirler.”⁷**

⁵ A'râf, 7/205.

⁶ Buhârî, Bed'ü'l-Vahy, 1. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

⁷ Müminûn, 23/1-2.

Bu ayet açıkça gösteriyor ki, **namazı kılmak başka, namazda huşu sahibi olmak bambaşkadır.** Huşu, namazı bir görev olmaktan çıkarıp bir kavuşmaya dönüştürür. Merhum müfessirlerin ifadesiyle huşu; **“Kalbin Rabbi karşısında erimesi, dünyanın ağırlığını üzerinden bırakıp huzura dalmasıdır.”** Peygamber Efendimiz ﷺ huşunun kaybolmasını ümmet için bir tehlike olarak görmüş ve şöyle buyurmuştur: ***“Bu ümmetten kalkacak ilk şey huşudur.”***⁸

Huşu kaldırıldığında geriye yalnızca **bedenin kıldığı, ruhun katılmadığı bir ibadet kalır.** Böyle bir ibadet ise **huzur vermez; çünkü huzur, kalp Allah’ın ﷻ huzuruna girdiğinde başlar.**

Bir an için düşünelim... Keşke bir imkânımız olsaydı da Peygamber Efendimiz’in ﷺ sesini bizzat işitebilseydik. Veda Haccı’nda, o mübarek devesi üzerinde ümmetine hitap ederken çıkan ses kaydedilebilseydi... Ve biz bugün o sesin titremesini, uyarılarındaki merhameti, müjde verirken ki tebessümü dinleyebilseydik... Kim bilir kalplerimizde neler değişir, hayatımızda hangi hakikatler yeniden canlanırdı?

Fakat bilmeliyiz ki, mesele işitmekte değil; mesele **kalbin duymasındadır.** Allah Teâlâ kuluna dilediğinde öyle bir basiret, öyle bir gönül açıklığı verir ki; **kişi okuduğu her ayette, duyduğu her hadiste, yaptığı her**

⁸ Tabernî, el-Mu’cemü’l-Kebîr, 20/102. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّ أَوَّلَ مَا يُرْفَعُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْحُشُوعُ

secdede sanki Resûlullah ﷺ canlı canlı karşısında konuşuyormuş gibi bir derinlik ve huşu hisseder. Yeter ki kul, samimiyetle yönelmeyi, ihlasla durmayı ve gönlünü arındırmayı istesin. Zira ihlas, kalbi diri; huşu ise ibadeti canlı kılar. İşte bu noktada Rabbimiz bizlere şöyle sesleniyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

***“Ey iman edenler! İman edin;
Allah’a ve Resûlü’ne gereği gibi iman edin.”⁹***

Bu ayet, yalnızca “**iman ettim**” demenin yetmediğini; imanın sürekli yenilenmesi, tazelenmesi ve derinleşmesi gerektiğini bildiriyor. Çünkü **kalp, imanını diri tuttuğu sürece ibadet lezzet kazanır**; ibadet lezzet kazandığında da huzur kendiliğinden kalbe yerleşir.

Allah’ım! Bizleri, kalplerimizi ibadetle huzur bulan, senin yakınlığınla güçlenen, senin rahmetinde sükûnet bulan kullarından eyle!
Allah’ım! Bizleri amellerinde samimi, niyetlerinde temiz, kalplerinde ihlaslı müminlerden eyle!

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الفاتحه

⁹ Nisâ, 4/136.